

Europese Raad

Brussel, 21 maart 2024

I. OEKRAÏNE

1. Twee jaar nadat Rusland zijn aanvalsoorlog tegen Oekraïne begon en tien jaar nadat Rusland de Krim en Sebastopol illegaal annexeerde – beide een flagrante schending van zijn verplichtingen uit hoofde van het VN-Handvest en het internationaal recht – staat de Europese Raad meer dan ooit achter de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen. Rusland mag niet zegevieren.

Gezien de urgentie van de situatie is de Europese Unie vastbesloten Oekraïne en zijn bevolking alle nodige politieke, financiële, economische, humanitaire, militaire en diplomatieke steun te blijven verlenen, zolang en zo intensief als nodig is. De Europese Raad verzoekt bondgenoten en partners over de hele wereld zich hierbij aan te sluiten.

2. Bij het uitoefenen van zijn inherente recht op zelfverdediging heeft Oekraïne dringend behoefte aan luchtverdedigingssystemen, munitie en raketten. Op dit kritieke moment zullen de Europese Unie en de lidstaten de levering van alle nodige militaire bijstand versnellen en opvoeren. De Europese Raad is ingenomen met alle recente initiatieven in dit verband, onder meer het initiatief van Tsjechië om dringend munitie voor Oekraïne aan te schaffen, die het mogelijk zullen maken de toezegging van de EU om Oekraïne van een miljoen stuks artilleriemunitie te voorzien, snel in te lossen.

3. De Europese Raad is ingenomen met de bilaterale overeenkomsten inzake toezeggingen op het gebied van veiligheid, die verscheidene lidstaten en partners met Oekraïne hebben gesloten. Hij evalueerde de vorderingen met de bijdrage van de EU tot de toezeggingen aan Oekraïne op het gebied van veiligheid, die het land zullen helpen om zichzelf in de toekomst te verdedigen, pogingen tot destabilisering te weerstaan en daden van agressie af te weren. De Europese Raad is ingenomen met de vaststelling van het besluit van de Raad betreffende een fonds voor bijstand aan Oekraïne, dat de voortzetting van de militaire steun aan Oekraïne in het kader van de Europese Vredesfaciliteit waarborgt. De Europese Raad roept de Raad ertoe op te werken aan het achtste steunpakket voor Oekraïne in het kader van de Europese Vredesfaciliteit. Hij is ook ingenomen met de verhoogde capaciteit van de militaire bijstandsmissie van de EU (EUMAM).
4. De Europese Raad besprak de vorderingen met de volgende concrete stappen om uitzonderlijke opbrengsten uit de geïmmobiliseerde tegoeden van Rusland te bestemmen ter ondersteuning van Oekraïne, waaronder de mogelijkheid om militaire steun te financieren. Hij verzoekt de Raad voortgang te maken met de werkzaamheden inzake de recente voorstellen van de hoge vertegenwoordiger en de Commissie.
5. Bij de militaire steun en de door de EU gedane toezeggingen op het gebied van veiligheid zal het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten ten volle in acht worden genomen en zal rekening worden gehouden met de veiligheids- en defensiebelangen van alle lidstaten.
6. De Europese Raad is ingenomen met de vaststelling van het dertiende sanctiepakket. Hij roept op tot verdere stappen om Ruslands capaciteit om zijn aanvalsoorlog te voeren verder te verzwakken, onder meer door de sancties aan te scherpen. Een volledige en daadwerkelijke uitvoering van de sancties is van essentieel belang. De Europese Raad verzoekt de Raad en de Commissie de informatie-uitwisseling te verbeteren, de uitvoering te versterken, de werkzaamheden van de EU en de lidstaten met derde landen op te voeren, en alle mazen binnen en buiten de Unie te dichten. Dit omvat het voorkomen van omzeiling van sancties via derde landen en het waarborgen van de handhaving ervan, ook wat betreft dochterondernemingen van EU-bedrijven in het buitenland. De toegang van Rusland tot gevoelige goederen en technologieën met relevantie voor het slagveld moet maximaal worden beperkt, onder meer door entiteiten in derde landen aan te pakken die deze omzeiling mogelijk maken. De Europese Raad roept de hoge vertegenwoordiger en de Commissie op verdere sancties tegen Belarus, Noord-Korea en Iran voor te bereiden.

7. De Europese Raad roept derde partijen op de materiële steun aan Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne onmiddellijk te staken. Hij is uiterst bezorgd over de berichten dat Iran mogelijk ballistische raketten en aanverwante technologie aan Rusland gaat overdragen voor gebruik tegen Oekraïne, na het Russische regime te hebben voorzien van onbemande luchtvaartuigen (UAV's), die worden gebruikt in onophoudelijke aanvallen tegen de burgerbevolking in Oekraïne. Mocht Iran dat doen, dan staat de Europese Unie paraat om snel en in coördinatie met internationale partners te reageren, onder meer met nieuwe en significante beperkende maatregelen tegen Iran.
8. De Europese Raad veroordeelt met klem de voortdurende schendingen van de mensenrechten door Rusland in de bezette Oekraïense gebieden, waaronder de deportatie van kinderen. Hij verwerpt ten stelligste de illegale zogenaamde “verkiezingen” die Rusland organiseerde in de tijdelijk bezette Oekraïense gebieden de Krim, Sebastopol, Donetsk, Loehansk, Zaporizja en Cherson, en zal deze “verkiezingen” en de uitslagen daarvan nooit erkennen.
9. Rusland en zijn leiders moeten volledig ter verantwoording worden geroepen voor het voeren van een aanvalsoorlog tegen Oekraïne en voor andere meest ernstige misdrijven naar internationaal recht, alsook voor de immense schade die deze oorlog aanricht. De Europese Raad steunt de voortdurende inspanningen, ook in de kerngroep, om een tribunaal voor de vervolging van het misdrijf agressie tegen Oekraïne op te richten dat de ruimst mogelijke regio-overschrijdende steun en legitimiteit geniet, en om in de toekomst een compensatiemechanisme op te zetten.
10. De Europese Unie blijft zich inzetten voor het ondersteunen van de reparatie, het herstel en de wederopbouw van Oekraïne, in coördinatie met internationale partners. De Europese Raad is ingenomen met de recente versterking van de adviesmissie van de Europese Unie (EUAM) in Oekraïne, waardoor de steun voor Oekraïense rechtshandavingsinstanties in de bevrijde en aangrenzende gebieden van Oekraïne en voor de hervormingen in het kader van Oekraïnes EU-toetredingsproces kan worden opgevoerd. De Europese Raad roept op tot verdere steun voor psychologische en psychosociale rehabilitatie en tot meer hulp bij ontminning.
11. De Europese Unie en haar lidstaten zullen hun intensieve inspanningen op het gebied van mondiale outreach voortzetten om zo breed mogelijke internationale steun te verzekeren voor een alomvattende, rechtvaardige en duurzame vrede en voor de belangrijkste beginselen en doelstellingen van de Oekraïense vredesformule, met het oog op een toekomstige mondiale vredestop.
12. De Europese Raad benadrukt het belang van veiligheid en stabiliteit in het Zwarte Zeegebied. Hij wijst erop dat Oekraïne moet worden geholpen bij het herstellen van zijn positie op zijn traditionele exportmarkten, onder meer in het Midden-Oosten en Afrika.

13. De Europese Unie zal de Republiek Moldavië alle relevante steun blijven bieden bij het aangaan van de uitdagingen waarmee ze wordt geconfronteerd als gevolg van Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne, en bij het versterken van de veerkracht, veiligheid en stabiliteit van het land in het licht van destabiliserende activiteiten van Rusland. De Europese Raad is ingenomen met de bilaterale toezeggingen van de lidstaten ter ondersteuning van de partnerschapsmissie van de Europese Unie (EUPM) in Moldavië om de veiligheidssector veerkrachtiger te maken.
14. De Europese Unie zal ook Georgië blijven ondersteunen bij het versterken van zijn veerkracht en het aanpakken van de uitdagingen waarmee het wordt geconfronteerd als gevolg van de acties van Rusland die de territoriale integriteit van Georgië ondermijnen en als gevolg van Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne.

II. VEILIGHEID EN DEFENSIE

15. De Europese Unie zet zich in om haar algehele defensieparaatheid en defensievermogens te verhogen in lijn met haar behoeften en ambitie in de context van toenemende dreigingen en veiligheidsuitdagingen. Voortbouwend op de Verklaring van Versailles en het strategisch kompas zet zij zich in om haar strategische afhankelijkheden te verminderen en haar capaciteiten op te schalen. De Europese technologische en industriële defensiebasis moet dienovereenkomstig in de hele Unie worden versterkt. Teneinde de defensieparaatheid te vergroten en de soevereiniteit van de Unie te versterken, zullen extra inspanningen conform de bevoegdheden van de lidstaten nodig zijn, om:
 - a) de gezamenlijke toezegging na te komen om de defensie-uitgaven aanzienlijk te verhogen en om samen beter en sneller te investeren;
 - b) de toegang van de Europese defensie-industrie tot publieke en particuliere financiering te verbeteren. In dit verband verzoekt de Europese Raad de Raad en de Commissie om alle opties voor het mobiliseren van financiering te verkennen en uiterlijk in juni hierover verslag uit te brengen. Voorts wordt de Europese Investeringsbank verzocht haar beleid voor leningen aan de defensie-industrie en haar huidige definitie van goederen voor tweërlei gebruik aan te passen, met behoud van haar financieringscapaciteit;
 - c) de ontwikkeling en gezamenlijke aankoop te stimuleren, teneinde lacunes in kritieke EU-vermogens, met name wat betreft strategische hulpmiddelen, aan te pakken, en teneinde de synergieën tussen nationale en Europese defensieplanningsprocessen ten volle te benutten;

- d) coöperatieve/gezamenlijke defensie-investeringen te bevorderen, van de fase van onderzoek en ontwikkeling over de planningsfase tot de fase van industrialisering en gezamenlijke aankoop, en de voorspelbaarheid te vergroten, bijvoorbeeld door middel van meerjarige vaste contracten;
 - e) de veerkracht van de Europese defensie-industrie en haar flexibiliteit en capaciteit voor de ontwikkeling en productie van innovatieve defensieproducten te vergroten, en daarbij de interoperabiliteit en de onderlinge uitwisselbaarheid van die producten te verbeteren en de beschikbaarheid ervan voor de lidstaten te waarborgen;
 - f) verdere integratie van de Europese defensiemarkt in de hele Unie te stimuleren, door de toegang tot defensietoeveringsketens te vergemakkelijken, met name voor kleine en middelgrote ondernemingen en midcap-ondernemingen, en door de administratieve rompslomp te verminderen;
 - g) te zorgen voor een snellere respons en een tijdige identificatie van knelpunten in toeveringsketens voor de defensiemarkt, en ervoor te zorgen dat de EU-regelgeving de ontwikkeling van de Europese defensie-industrie niet belemmert;
 - h) initiatieven voor verdere investeringen in geschoolde arbeid te ondersteunen teneinde de heersende tekorten aan arbeidskrachten en vaardigheden in de defensie-industrie aan te pakken.
16. De Europese Raad verzoekt de Raad, de hoge vertegenwoordiger en de Commissie snel voortgang te maken met de werkzaamheden voor de gezamenlijke mededeling inzake een strategie voor de Europese defensie-industrie (EDIS). Hij verzoekt de Raad ook onverwijld de werkzaamheden voor het bijbehorende voorstel voor een programma voor de Europese defensie-industrie (EDIP) voort te zetten.
17. De uitvoering van het strategisch kompas blijft een essentieel element voor het vergroten van de Europese defensieparaatheid, en moet worden bespoedigd. De snel inzetbare EU-capaciteit, militaire mobiliteit, live-oefeningen, verbetering van de ruimteveiligheid, bestrijding van cyber- en hybride dreigingen en de aanpak van buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging zijn in dat verband van bijzonder belang.
18. Een sterkere en slagvaardigere Europese Unie op het gebied van veiligheid en defensie zal een positieve bijdrage leveren aan de mondiale en trans-Atlantische veiligheid en vormt een aanvulling op de NAVO, die, voor de staten die er lid van zijn, de grondslag van hun collectieve defensie blijft.
19. Bij het bovenstaande blijft het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten onverlet en wordt rekening gehouden met de veiligheids- en defensiebelangen van alle lidstaten.

III. MIDDEN-OOSTEN

20. De Europese Raad heeft de recentste ontwikkelingen in het Midden-Oosten besproken. Hij is ontzet over het nooit eerder geziene verlies van burgerlevens en de kritieke humanitaire situatie. De Europese Raad roept op tot een onmiddellijke humanitaire pauze die leidt tot een duurzaam staakt-het-vuren, de onvoorwaardelijke vrijlating van alle gijzelaars en het verlenen van humanitaire hulp.
21. De Europese Raad herinnert aan zijn eerdere conclusies waarin hij Hamas in de krachtigste bewoordingen veroordeelt voor de meedogenloze en willekeurige terroristische aanslagen in heel Israël op 7 oktober 2023, waarin hij het recht van Israël erkent om zich te verdedigen in overeenstemming met het internationaal recht en het internationaal humanitair recht, en waarin hij oproept alle gijzelaars onmiddellijk en onvoorwaardelijk vrij te laten. Hun veiligheid en welzijn roepen grote bezorgdheid op. Hamas en andere gewapende groepen moeten onmiddellijk humanitaire toegang tot alle resterende gijzelaars verlenen. De Europese Raad roept de Raad op vaart te maken met de aanneming van verdere toepasselijke beperkende maatregelen tegen Hamas.
22. De Europese Raad is uiterst bezorgd over de rampzalige humanitaire situatie in Gaza en de onevenredige gevolgen daarvan voor burgers, met name kinderen, alsook over het dreigende risico op hongersnood als gevolg van het feit dat er onvoldoende hulp in Gaza binnenkomt. Volledige, snelle, veilige en ongehinderde humanitaire toegang tot en in de gehele Gazastrook, langs alle routes, is van essentieel belang om de burgerbevolking op grote schaal levensreddende hulp en basisdiensten te verstrekken. De Europese Raad is ingenomen met het Amalthea-initiatief, waarbij een zeeroute wordt geopend voor noodhulp van Cyprus naar Gaza, als aanvulling op de landroutes, die de belangrijkste manier blijven om de benodigde hoeveelheden te leveren. Er is behoefte aan extra routes en doorlaatposten over land.
23. Er moeten onmiddellijk maatregelen worden genomen om verdere ontheemding van de bevolking te voorkomen en de bevolking een veilig onderkomen te bieden opdat burgers te allen tijde beschermd worden. De Europese Raad dringt er bij de Israëlische regering op aan geen grondoperatie in Rafah uit te voeren, aangezien dit de reeds rampzalige humanitaire situatie nog zou verergeren en de dringend noodzakelijke verlening van basisdiensten en humanitaire hulp zou verhinderen. Ruim een miljoen Palestijnen zoeken er momenteel een veilige plek en humanitaire hulp, weg van de gevechten.

24. Alle partijen moeten het internationaal recht, met inbegrip van het internationaal humanitair recht en het internationaal recht inzake de mensenrechten, eerbiedigen. De Europese Raad benadrukt dat het van belang is de beschikking van het Internationaal Gerechtshof van 26 januari 2024, die juridisch bindend is, te eerbiedigen en ten uitvoer te leggen. Schendingen van het internationaal humanitair recht moeten grondig en op onafhankelijke wijze worden onderzocht en de verantwoordingsplicht moet worden gewaarborgd. De Europese Raad neemt met grote bezorgdheid nota van de verslagen van de speciale vertegenwoordiger van de VN, Pramila Patten, en is ontzet over het seksueel geweld dat tijdens de aanslagen van 7 oktober plaatsvond. De Europese Unie steunt onafhankelijk onderzoek naar alle beschuldigingen van seksueel geweld en neemt tevens nota van de verslagen van de speciale rapporteur van de VN, Reem Alsalem.
25. De Europese Raad benadrukt dat de diensten die de UNRWA in Gaza en de hele regio verleent, onontbeerlijk zijn. De Europese Raad neemt nota van de recente EU-maatregelen en de financiële steun. Hij is tevreden dat de VN snel een intern onderzoek en een externe evaluatie op gang hebben gebracht naar aanleiding van de ernstige beschuldigingen tegen twaalf UNRWA-medewerkers wegens hun vermeende deelname aan de terroristische aanslagen van 7 oktober. Hij ziet uit naar de resultaten van het onderzoek en verdere doortastende maatregelen van de VN om de verantwoordingsplicht te waarborgen en de controle en het toezicht te versterken.
26. De Europese Raad vraagt om de onmiddellijke stopzetting van het geweld op de Westelijke Jordaanoever en in Oost-Jeruzalem, en om het waarborgen van een veilige toegang tot de heilige plaatsen. De Europese Raad veroordeelt met klem het geweld door extremistische kolonisten. De daders moeten ter verantwoording worden geroepen. De Europese Raad roept de Raad op vaart te maken met de aanneming van gerichte beperkende maatregelen ter zake. De Europese Raad veroordeelt de besluiten van de Israëlische regering om de illegale nederzettingen op de bezette Westelijke Jordaanoever verder uit te breiden. Hij dringt er bij Israël op aan deze besluiten terug te draaien.
27. De Europese Unie zal intensief blijven samenwerken met regionale en internationale partners om verdere regionale escalatie te voorkomen, met name in Libanon en de Rode Zee. De Europese Raad roept alle actoren, en met name Iran, ertoe op af te zien van acties die tot escalatie kunnen leiden. Hij is ingenomen met de start van EU-operatie ASPIDES, die de vrijheid van scheepvaart en de veiligheid van zeelieden in de Rode Zee, de Golf van Aden en de ruimere regio moet waarborgen.

28. De Europese Unie blijft zich krachtig inzetten voor een langdurige, duurzame vrede op basis van de tweestatenoplossing. Palestijnen en Israëli's hebben evenveel recht op een veilig, waardig en vredig leven. De Europese Raad roept alle partijen op af te zien van acties die het beginsel van de tweestatenoplossing en de levensvatbaarheid van een toekomstige Palestijnse staat ondermijnen. Hij herinnert eraan dat de twee GVDB-missies – de politiemissie van de Europese Unie voor de Palestijnse Gebieden (EUPOL COPPS) en de missie van de Europese Unie voor bijstandverlening inzake grensbeheer aan de grensovergang bij Rafah (EUBAM Rafah) – op basis van dit beginsel een belangrijke rol kunnen spelen ter ondersteuning van een toekomstige Palestijnse staat. De Europese Unie is bereid om in samenwerking met Israël, de Palestijnse Autoriteit en regionale en internationale partijen te helpen nieuw leven te geven aan een politiek proces, onder meer door middel van het Peace Day-initiatief en een zo snel mogelijk bijeen te roepen vredesconferentie, en om de Palestijnse Autoriteit te steunen bij het doorvoeren van de noodzakelijke hervormingen. De Europese Unie staat klaar om een gecoördineerde internationale inspanning voor de wederopbouw van Gaza te ondersteunen.

IV. UITBREIDING EN HERVORMINGEN

29. Herinnerend aan de Verklaring van Granada heeft de Europese Raad de balans opgemaakt van de voorbereidingen voor uitbreiding en interne hervormingen, waarbij hij eraan herinnerde dat de werkzaamheden op beide sporen parallel moeten worden voortgezet om ervoor te zorgen dat zowel de toekomstige lidstaten als de EU gereed zijn op het moment van toetreding. De Europese Raad zal zich tijdens een komende bijeenkomst buigen over interne hervormingen, zodat uiterlijk in de zomer van 2024 conclusies kunnen worden aangenomen over een routekaart voor toekomstige werkzaamheden.
30. Voortbouwend op de aanbeveling van de Commissie van 12 maart 2024 besluit de Europese Raad toetredingsonderhandelingen met Bosnië en Herzegovina te openen. De Europese Raad verzoekt de Commissie het onderhandelingskader voor te bereiden met het oog op de vaststelling ervan door de Raad zodra alle in de aanbeveling van de Commissie van 12 oktober 2022 genoemde relevante stappen zijn genomen.

31. De Europese Raad is ingenomen met de vorderingen van Oekraïne en de Republiek Moldavië bij het doorvoeren van de noodzakelijke hervormingen op hun EU-traject. Naar aanleiding van de indiening van de ontwerpen voor de onderhandelingskaders voor Oekraïne en de Republiek Moldavië verzoekt de Europese Raad de Raad om ze snel vast te stellen en onverwijld voortgang te maken met de werkzaamheden.
 32. De Europese Raad neemt nota van de aanhoudende inspanningen van Georgië en spoort het land aan vooruitgang te boeken met de nog te verrichten prioritaire hervormingen.
- (...)

VI. MIGRATIE

39. De Europese Raad heeft naar aanleiding van de mededeling van de Commissie de stand van zaken over het onderwerp migratie geëvalueerd en heeft bevestigd dat de EU een alomvattende aanpak voor migratie wil blijven volgen, zoals overeengekomen in zijn conclusies van december 2023. Vaststellend dat meer dan 90 % van de irreguliere migranten de EU binnenkomen met behulp van smokkelaars, steunt de Europese Raad het vaste voornemen van de Commissie om alle instrumenten die de EU ter beschikking heeft om mensenhandel en -smokkel effectief tegen te gaan, te versterken, en gelijktijdig een Werelwijde Alliantie op te richten om deze mondiale uitdaging het hoofd te bieden.
- (...)

VIII. PARAATHEID EN DE CRISISRESPONS

43. De Europese Raad onderstreept de dringende noodzaak van een betere en gecoördineerde militaire en civiele paraatheid en van strategische crisisbeheersing in de context van het veranderende dreigingslandschap. Hij verzoekt de Raad om de werkzaamheden voort te zetten en de Commissie om, samen met de hoge vertegenwoordiger, maatregelen voor te stellen om de paraatheid en de crisisrespons op EU-niveau te versterken middels een alle risico's omvattende aanpak waarbij de hele samenleving wordt betrokken, rekening houdend met de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de lidstaten, met het oog op een toekomstige paraatheidsstrategie.

IX. EUROPEES SEMESTER

44. De Europese Raad onderschrijft de beleidsprioriteiten van de jaarlijkse duurzamegroei-analyse en verzoekt de lidstaten er rekening mee te houden. Hij onderschrijft tevens de ontwerpaanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone.